

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania M. J.  
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Lublinie  
z udziałem Izby Adwokackiej w [...].  
o wysokość podstawy wymiaru składek,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16  
stycznia 2024 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w  
Lublinie  
z dnia 25 maja 2022 r., sygn. akt III AUa 128/20,

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 maja 2022 r., Sąd Apelacyjny w Lublinie w sprawie z odwołania M. J. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Lublinie z dnia 27 maja 2019 r. o wysokość podstawy wymiaru składek oddalił apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 21 listopada 2019 r., którym oddalono odwołanie skarżącej.

Odwołująca się M. J. wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając ten wyrok w całości. Wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi, w innym składzie, z pozostawieniem mu rozstrzygnięcia o kosztach

postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonemu wyrokowi skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego:

1) art. 86 ust. 2 pkt. 2 w zw. z art. 41 ust. 4 i 13 oraz art. 69 ust. 1 pkt. 1 lit. c ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1230, dalej zwana: ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych) w zw. z art. 18 ust. 8 w zw. z art. 20 ust. 1 i 3 powyższej ustawy, polegającą na przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że powyższe przepisy pozwalają Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych na zakwestionowanie wysokości zadeklarowanej przez ubezpieczoną podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, w sytuacji, w której podstawa ta została zadeklarowana w granicach przewidzianych przez ustawę.

2) art. 58 § 1 k.c. polegające na przyjęciu, że przepis ten ma zastosowanie do oceny oświadczenia osoby ubezpieczonej obejmującego deklarację podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

3) art. 58 § 2 k.c. polegające na przyjęciu, że przepis ten ma zastosowanie do oceny oświadczenia osoby ubezpieczonej obejmującego deklarację podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

4) art. 83 § 1 k.c. polegające na przyjęciu, że przepis ten znajduje zastosowanie do oceny oświadczenia osoby ubezpieczonej obejmującego deklarację podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt. 2 k.p.c., wskazując na potrzebę wykładni przepisu art. 86 ust. 2 pkt. 2 w zw. z art. 41 ust. 4 i 13 oraz art. 69 ust. 1 pkt. 1 lit. c w zw. z art. 18 ust. 8 w zw. z art. 20 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżąca podnosi, że wykładnia powyższych przepisów wywołuje od wielu lat rozbieżność w orzecznictwie a zgodnie z uchwałą składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r. (sygn. akt II UZP 1/10), Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą systemową. Zdaniem skarżącej

powyższe kwestie budzą bardzo poważne wątpliwości interpretacyjne, które obecnie skutkują rażącymi rozbieżnościami w orzecznictwie sądów powszechnych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej w zależności od regionu kraju.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a ponadto o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt. 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy stoi na stanowisku, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji, że

wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. Jeżeli w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 listopada 2023 r., I CSK 4931/23; z dnia 14 grudnia 2023 r., I CSK 6110/22; z dnia 6 grudnia 2023 r., I CSK 620/23; z dnia 30 listopada 2023 r., I CSK 200/23). Potrzeba wykładni przepisów prawnych występuje, jeżeli co do konkretnego przepisu prawnego brak jednolitego lub utrwalonego orzecznictwa, zwłaszcza Sądu Najwyższego albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna. Ponadto podstawa przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. ma za przedmiot analizę konkretnych przepisów i do tego się ogranicza, a więc nie polega na jednoczesnej wykładni kilku przepisów i poszukiwaniu na tej podstawie określonej normy prawnej, która mogła albo nie mogła zostać zastosowana w zindywidualizowanej sprawie objętej skargą kasacyjną.

Nie może być jednak mowy o rozbieżności w orzecznictwie wtedy, gdy wprawdzie w pewnej fazie stosowania jakiegoś przepisu przez sądy, a zwłaszcza przez Sąd Najwyższy, doszło do rozchwiania wykładni albo wyraźnych różnic jurysdykcyjnych poświadczonych odmiennymi rozstrzygnięciami, jednak następnie - po wyjaśnieniu występujących kontrowersji i uzgodnieniu stanowisk - ugruntowany został pogląd, który uzyskał przewagę i ukształtował wykładnię oraz oparte na niej orzecznictwo, niewykazujące już później odchyień. Innymi słowy, powoływanie się na rozbieżność w orzecznictwie sądów jako przyczynę kasacyjną określoną w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. nie może dotyczyć rozbieżności, która została już usunięta przez ukształtowanie się wyraźnej, umocnionej i stabilnej linii orzeczniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 października 2021 r., III USK 218/21, z dnia 21 września 2023 r., I CSK 2353/23).

W okolicznościach niniejszej sprawy skarżąca przedstawiła wprawdzie liczne, rozbieżne orzeczenia sądów powszechnych w przedmiocie prawa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jak również stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w

uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2010 r. (sygn. akt II UZP 1/10). Zgodnie z tą uchwałą Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Z drugiej strony należy wskazać późniejsze orzecznictwo Sądu Najwyższego np. wyrok z dnia 17 października 2018 r., w którym Sąd Najwyższy orzekł, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma prawo do kontroli samego tytułu i w konsekwencji również podstawy składek w sytuacji początkowego zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego nieuzasadnionej dysproporcji przychodu i zgłaszanej podstawy składek - art. 83 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Może zakwestionować sam tytuł albo samą podstawę wymiaru składek. Podstawa wymiaru składek osoby rozpoczynającej działalność gospodarczą może być weryfikowana przez organ rentowy (sygn. akt II UK 302/17).

W realiach niniejszej sprawy problem zasadza się na początkowym okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej przez ubezpieczonego oraz wysokości zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, która nie ma powiązania z wysokością osiągniętych dochodów. Należy wskazać, że sygnalizowane w tym zakresie wątpliwości interpretacyjne, które powstawały w orzecznictwie sądów na tle wykładni przepisów w ostatnich latach i podniesione przez skarżącą zostały dostrzeżone i już wyjaśnione przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2023 r. (sygn. akt III UZP 3/23), której Sąd Najwyższy postanowił nadać moc zasady prawnej. Sąd Najwyższy rozstrzygnął, że organ rentowy w przypadku podjęcia pozarolniczej działalności przez ubezpieczonego, nie negując tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, jest uprawniony do weryfikacji podstawy wymiaru składek na te ubezpieczenia w sytuacji, gdy w początkowym okresie prowadzenia tej działalności ubezpieczony deklaruje podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, której wysokość nie ma odzwierciedlenia w przychodach (art. 6 ust 1 pkt 5 w związku z art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 w związku z art. 41 ust. 12 i 13, art. 68 ust. 1 oraz art. 86 ust. 1 i 2 w związku z art. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń

społecznych. Wobec powyższego odpada przesłanka przedsądu wskazana w skardze kasacyjnej przez skarżącą.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

[SOP]

[ał]